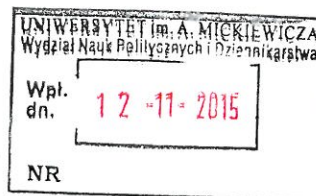

Prof. dr hab. Czesław Maj

Zakład Stosunków

Międzynarodowych UMCS

Opinia dotycząca dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego

Doktora Jacka Więclawskiego w związku z postępowaniem habilitacyjnym

Doktor Jacek Więclawski jest pracownikiem Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, na którym od 2013 roku jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Pracowni Międzynarodowych Stosunków Politycznych i Bezpieczeństwa Międzynarodowego. Habilitant w 1993 roku ukończył studia na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Na podstawie pracy dyplomowej pt: *Ewolucja systemu partyjnego Królestwa Danii po II wojnie światowej*, napisanej pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Stanisława Gebethnera uzyskał tytuł zawodowy magistra nauk politycznych. Profesor Gebethner był również promotorem rozprawy doktorskiej Habilitanta *Polityczno-prawne uwarunkowania procesu naturalizacji ludności rosyjskiej w Republice Łotewskiej*, obronionej na tymże Wydziale w dniu 19 stycznia 2005 roku.

Po ukończeniu studiów Habilitant podjął pracę naukowo-dydaktyczną w Instytucie Politologii i Europeistyki Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego, aby po uzyskaniu stopnia doktora, od 2006 roku na podstawie mowy zlecenia zostać zatrudniony w Katedrze Międzynarodowych Stosunków Politycznych Wyższej Szkoły Handlu i Prawa im. Ryszarda Łazarskiego. W tejże Uczelni pracował na etacie adiunkta w latach 2007-2013, a następnie, jak już wskazano został pracownikiem Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

1. Aktywność naukowa

a/ aktywność publikacyjna

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk politycznych zauważalna jest koncentracja zainteresowań badawczych Habilitanta w kilku obszarach. Jako podstawowy wskazana została w Autoreferacie kwestia teorii stosunków międzynarodowych. W tym obszarze sytuuje się, wskazana jako podstawa postępowania habilitacyjnego monografia poświęcona stanowisku realizmu politycznego, którego prominentnym przedstawicielem był Hans Joachim Morgenthau (1904-1980). Publikacja *Teoria realizmu Hansa J. Morgenthau: koncepcje, krytyka i znaczenie dla współczesnych stosunków międzynarodowych*, Olsztyn 2014, stanie się przedmiotem odrębnej oceny. Zainteresowanie Habilitanta koncepcjami Morgenthau znalazło swoje odzwierciedlenie w kilku artykułach naukowych oraz recenzjach. Do pierwszych zaliczyć wypada:

1/ *Hans J. Morgenthau's Concept of Politics – its Nuances and Implications for the Contemporary Foreign Policy Making*, „Politeja” 2012, No 21, pp. 155-176;

2/ *The Community of Interests and the Responsible Leadership in Hans Morgenthau's Political Thought and their Inspirations for the Contemporary European Integration Process*, „Journal of Politics and Law” (Canadian Centre of Science and Education, Toronto), March 2013, Vol. 6, No 1, pp. 36-45;

3/ *Hans Morgenthau, Classical Realism and Its Recommendation for the Polish Foreign Policy*, „Economic and Political Thought” (Lazarski University, Warsaw), 2011, No 1(3), pp. 170-179.

4/ *Hans Morgenthau, realizm klasyczny i jego rekomendacje dla polskiej polityki zagranicznej*, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna”, (Uczelnia Łazarskiego, Warszawa), 2011, No 3(34), s. 117-140.

Do tego obszaru badawczego zaliczyć wypada artykuł recenzyjny *Hans J. Morgenthau and the Legal Origins of his Political Thought*, „Journal of International Political Theory” (Edinburg University Press), 2013, vol. 9, Issue 1, pp. 43-50, stanowiący omówienie publikacji Williama E. Scheuermana, *Hans Morgenthau: Realism and Beyond*, Cambridge Polity Press 2009 i Olivera Jütersonke, *Morgenthau, Law and Realism*, Cambridge University Press 2010. Kwestii twórcy realizmu poświęcona została recenzja książki Mihaela Neacsu, *Hans J. Morgenthau's Theory of International Relations: Disenchantment and Re-Enchantment*, Houndmills, Basingstoke, Hampshire and New York: Palgrave Macmillan, 2009, „International Journal” (Canadian International Council), June 2012, vol. 45, Issue 2, pp. 492-494.

Problematyka znaczenia realizmu w teorii stosunków międzynarodowych i w polityce zagranicznej znalazła swoje odzwierciedlenie w kilku publikacjach Habilitanta:

1/ *The Gap between the Liberal Rhetoric and the Socio-Political Reality of Contemporary International Relations – the Example of East-Central Europe*, złożony do druku : „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne”, 2/2015, Poznań 2015;

2/ *The Plausibility of Critical Realism in the Contemporary International Relations – the Case of Poland and Central-Eastern Europe*, „Pensee Journal”, (Pensee, Paris), April 2014, Vol. 76, No 4, pp. 89-98;

3/ *Współczesny realizm i jego potencjał eksplanacyjny w postzimnowojennych stosunkach międzynarodowych*, „Studia Polityczne” (Instytut Studiów Politycznych PAN), Grudzień 2011, Nr 28, ss. 195-219.

Kolejnym z obszarów zainteresowań badawczych Habilitanta jest problematyka rosyjska. Wspomnianym zagadnieniom poświęcona została monografia *Proces naturalizacji ludności rosyjskiej w Republice Łotewskiej (1991-2004)*, Olsztyn 2015, ss. 252. Zagadnienie diaspory rosyjskiej jest obecne także w artykule zamieszczonym w opracowaniu zbiorowym- *Rosjanie na Łotwie – problem statusu i praw obywatelskich ludności rosyjskiej w Republice Łotewskiej* [w:] *Narody XXI wieku*, red. A. Hołub, (Forum Politologiczne), Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn 2007, t. 5, ss. 197-238. Kwestia rosyjska jest obecna także w kilku artykułach naukowych. Należą do nich:

1/ *Considering the Rapprochement of Realism and Liberalism in Contemporary International Relations – some Conclusions In the Context of the Russian's Foreign Policy*, „Scottish Journal of Arts, Social Sciences and Scientific Studies” (Scottish Group of Education and Testing Services, Edinburgh), April 2015, vol.25, No 2, pp. 140-152;

2/ *The Case of the Russians In Latvia and the Need f the Comprehensive Research Approach in Contemporary International Relations*, „International Journal of Social Science Research” (Macrothink Institute, Las Vegas, USA), 2015, Vol. 3, No 1, pp. 120-133;

3/ *Challenges for the Russian Foreign Policy – the Lesson of the Georgian War*, „Asian Social Science” (Canadian Centre of Science and Education, Toronto), August 2011, Vol. 7, No 4, pp. 12-20;

4/ w obszarze powyższym sytuuje się recenzja książki *Russia: Re-Emerging Great Power*, ed. Roger E. Kanet, Palgrave Macmillan, Houndmills, Basingstoke, Hampshire, New York 2007, „Globality Studies Journal” (State University of New York AT Stony Brook, USA), 11 November 2008, pp. 1-8;

5/ recenzja publikacji *Russian Foreign Policy: Sources and Implications*, eds. O. Oliker, K. Krane, L. H. Schwartz, C. Yusupov, (RAND Coporation), Santa Monica 2009, „International Journal” (Canadian International Council), Spring 2011, Vol. LXVI, No 2, pp. 522-524;

6/ recenzja publikacji *Russia and Europe in the Twenty-First Century. An Uneasy Partnership*, eds. J. Gower, G. Timmina (Anthem Press), London, New York 2009, „International Journal”, Winter 2008-2009, Vol. LXIV, No 1, pp. 307-309.

Z powyższą problematyką pozostaje w tematycznym związku artykuł dotyczący polityki wobec Rosji państw Europy Środkowo-Wschodniej i Unii Europejskiej – *Poland, East-Central Europe and European Union's Policy towards Russia*, „International Journal of Humanities and Social Science”, (Centre for Promoting Ideas, Los Angeles, USA), April 2011, Vol.1, No. 4, pp. 23-30. Relacji Rosja-Unia Europejska poświęcony jest rozdział w opracowaniu zbiorowym: *Realizm czy idealizm – interesy Rosji i Unii Europejskiej w dialogu i współpracy międzynarodowej*, [w:] *Polska-Unia Europejska-Świat*, red. J. Fiszer, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa 2007, ss. 195-222.

Istotną dziedziną tematyczną, w której sytuują się teksty naukowe Habilitanta jest problematyka Unii Europejskiej. Niektóre z nich zasygnalizowane zostały powyżej. Na odnotowanie zasługują artykuły:

1/ *The Eastern Enlargement of the European Union: Fears, Challenges, and Reality*, „Globality Studies Journal” (State University of New York AT Stony Brook, USA), 18 March 2010, Issue 15, pp. 1-11;

2/ *Współpraca Polski i republik bałtyckich w Unii Europejskiej – sojusznicy czy konkurenci?* „Ekonomiczno-Informatyczny Kwartalnik Teoretyczny”, Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Informatyczna w Warszawie 2007, No 12, ss. 49-67;

oraz recenzja książki Paula Taylora, *The End of European Integration: Anti-europeanism examined*, Routledge, New York 2008, „Antepodium Online Journal of World Affairs” (Victoria University of Wellington, New Zealand), June 2008, pp. 1-4.

Najnowszym obszarem zainteresowań badawczych Habilitanta jest problematyka bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego. Doktor Więclawski podjął próbę powiązania powyższych kwestii z zagadnieniem kształtowania ładu międzynarodowego, w tym łagodzeniem i rozwiązywaniem konfliktów. We wskazanej dziedzinie tematycznej pozostają trzy podrozdziały w pracy zbiorowej *Podstawowe kategorie bezpieczeństwa narodowego*, Olsztyn 2015, przygotowanej pod redakcją Arkadiusza Żukowskiego, Macieja Hartlińskiego, Wojciecha T. Mo-dzelewskiego i Habilitanta. Doktor Jacek Więclawski jest autorem podrozdziału dotyczącego polityki bezpieczeństwa w części I. Sygnalizuje potrzebę podejmowania działań przez wszystkie instytucje państwa zmierzające do zagwarantowania istnienia i trwałości bezpieczeństwa. Nie bez znaczenia pozostaje kwestia uwzględniania czynników umożliwiających skuteczną realizację polityki bezpieczeństwa, włącznie z uwarunkowaniami wewnętrznymi i zewnętrznymi (*Polityka bezpieczeństwa*, tamże, s. 58-63). W części drugiej, dotyczącej uwarunkowań bezpieczeństwa narodowego Habilitant przygotował dwa podrozdziały. Pierwszy, *System bezpieczeństwa międzynarodowego* (tamże, s. 95-100), jest próbą określenia zjawiska przy przyjęciu podejścia systemowego, wskazując na znaczenie podmiotów państwowych i pozapaństwowych oraz interakcji stanowiących podstawę ładu międzynarodowego. Drugi z podrozdziałów, *Międzynarodowe stosunki polityczne* (tamże, s. 101-106), koncentruje się na kształcie politycznego wymiaru stosunków międzynarodowych i jego wpływu na bezpieczeństwo międzynarodowe.

Podsumowując część publikacyjną aktywności naukowej Habilitanta stwierdzić wypada, iż prezentuje się dość pokaźnie. Jest to 29 publikacji łącznie, w tym dwie monografie w języku polskim, 18 artykułów, wśród których 12 w języku angielskim. Zaznacza się pokaźna ilość publikacji anglojęzycznych zamieszczonych w czasopismach zagranicznych w USA, we Francji, Wielkiej Brytanii a nawet w Nowej Zelandii. Niektóre z nich są wysoko punktowane, np. Canadian Journal of Political Science-*Revue Canadienne de Science Politique* uzyskał 20 pkt w systemie A, a International Journal – 15 pkt. W przypadku większości czasopism zagranicznych, w których Habilitant publikował artykuły naukowe i recenzje, nie udało się ustalić punktacji. W przypadku czasopism polskich cztery z nich (*Myśl Ekonomiczna i Polityczna*, *Politeja*, *Środkowoeuropejskie Studia polityczne*) uzyskały po 8 pkt, a *Studia Polityczne*, wydawane przez PAN – 7 pkt w systemie B. Zauważyć też można wyraźne zróżnicowanie objętości przygotowanych tekstów. Najdłuższy liczy 28 stron, inne od 5 do 10 stron. Uzasadnieniem powyższego zjawiska mogą być wymogi edytorskie czasopism. Istotna jest także kwestia poziomu cytowań. Według informacji Habilitanta, zgodnie z bazami „Publish or Perish”, osiągnął liczbę 10, a sumaryczny *impast factor* – 1.306, a wg indeksu Hirscha – 2. Jest to dowodem rozpoznawalności publikacyjnej Doktora Jacka Więclawskiego. Był również współredaktorem dwóch opracowań zbiorowych, wspomnianej powyżej publikacji o charakterze podręcznikowym *Podstawowe kategorie bezpieczeństwa narodowego*, a także wydanej przez Wyższą Szkołę Handlu i Prawa im. Ryszarda Łazarskiego książki *Współczesne stosunki międzynarodowe – problemy konfliktu i współpracy*, jako numer specjalny 3(26) kwartalnika „*Myśl Ekonomiczna i Prawna*”, Warszawa 2009 (drugim z redaktorów był Adrian Chojan).

Habilitant ubiegał się w roku 2015 o grant naukowo-badawczy *Discussing the Role of Theories In Contemporary International Relations – the Theoretical Focus on Social and Political Processes In East-Central Europe*, finansowany przez The University Association for Contemporary European Studies w Londynie. Wniosek okazał się nieskuteczny z uwagi na ograniczone środki, zostanie wznowiony w roku następnym. Złożony został również wniosek grantu naukowo-badawczego do NCN pt *Determinants of the Polish Foreign and Security Policy at the 21st Century*.

Zaznaczyć wypada planowany dwumiesięczny pobyt naukowy w charakterze visiting scholar w McGill University, Montreal Kanada.

b/ aktywność konferencyjna

Po uzyskaniu stopnia doktora, Pan Jacek Więclawski aktywnie uczestniczył wielu konferencjach naukowych zarówno w międzynarodowych jak i krajowych z udziałem badaczy zagranicznych. W 2008 roku, na zaproszenie Profesorów Grahama Timminsa (Head, Department of Politics, University of Stirling) i Dejana Jovica (Director, Centre for European Neighbourhood Studies, University of Stirling), wygłosił w szkockim University of Stirling referat *The EU-Russia Relations from the Perspective of the New EU Members in East-Central Europe*. W 2015 roku przebywał w Athens Institute for Education and Research w Atenach, gdzie w ramach II Annual International Conference on Social Science (27-30 July 2015), wygłosił referat *The Myths of Regional Co-operation in East-Central Europe – Some Conclusions on Social and Political Determinants of Integration Processes in the Region*. Pobyt miał miejsce na zaproszenie Dr. Gregory T. Papanikosa, Dyrektora Instytutu.

Odnótować wypada udział Habilitanta w konferencji międzynarodowej *Ukraina między Rosją a Unią Europejską – aspekty polityczne, gospodarcze i społeczne*, zorganizowanej w 2014 roku przez Uczelnię im. Łazarskiego w Warszawie. Uczestniczył w charakterze referenta w pięciu konferencjach o zasięgu krajowym organizowanych przez uczelnię w Lublinie (UMCS wraz z PWSZ w Zamościu i Uniwersytet Narodowy w Ostrogu – Ukraina) i w War-

szawie, a także w trzech konferencjach krajowych w Warszawie, jako dyskutant. Z aktywnością konferencyjną Habilitanta pozostaje w związku obecność w komitetach organizacyjnych pięciu sympozjów naukowych o zasięgu międzynarodowym i krajowym.

Do form aktywności naukowej Doktora Jacka Więclawskiego należy zaangażowanie w realizacji międzynarodowych projektów naukowych. Jednym z nich był realizowany przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski i Immanuel Kant Baltic Federal University w Kaliningradzie program *Lithuania-Poland-Russia ENPI Cross-Border Cooperation Programme 2007-2013*. W jego ramach wygłosił dla studentów polskich i rosyjskich (Szkoła Letnia) wykład *Considering Rapprochement of Realism and Liberalism in Contemporary International Relations – Challenges and Possible Benefits*. Uczestniczył w realizacji przyznanego Uczelni im. Łazarskiego przez MNiSW grantu w ramach Programu *Index Plus*. W charakterze eksperta uczestniczy w realizacji projektów sieci badawczej *The Expert on Europe*, koordynowanej przez UACES – The University Association for Contemporary European Studies, London. Posiada członkostwo wskazanego towarzystwa naukowego, a także Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych. Uczestniczył w zespole eksperckim do spraw międzynarodowego grantu badawczego *The 7th Framework Programme for Research*, koordynowanego przez Unię Europejską w ramach projektu *Exploring the European debate within states long 'addicted' to Europe: joint case of the US, Russia, Ukraine and Turkey*.

Aktywność dydaktyczna

W trakcie zatrudnienia zarówno w Uczelni im. Łazarskiego jak i w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim Doktor Jacek Więclawski przygotował oraz prowadził zajęcia dydaktyczne z zakresu piętnastu przedmiotów kursowych. Pełnił funkcje promotora 58 prac dyplomowych (licencjackich i magisterskich oraz recenzenta 50 prac dyplomowych, w tym 2 w języku angielskim. Jest Pełnomocnikiem Dyrektora Instytutu Nauk Politycznych UWM w Olsztynie do spraw studiów doktoranckich z zakresu nauk o polityce w języku angielskim. Dwukrotnie powierzano Habilitantowi funkcję promotora pomocniczego w przewodach doktorskich. W latach 2008-2013 był opiekunem naukowym Koła Naukowego Młodych Dyplomatów Uczelni im. Łazarskiego.

Opinia dotycząca rozprawy habilitacyjnej

Jako podstawę przewodu habilitacyjnego Doktor Jacek Więclawski wskazał monografię *Teoria realizmu Hansa J. Morgenthau: koncepcje, krytyka i znaczenie dla współczesnych stosunków międzynarodowych*, Olsztyn 2014, ss. 233. Przedłożona rozprawa stanowi istotne osiągnięcie naukowe. Treść pozostaje w całkowitej zgodzie z przyjętym tytułem. Sytuuje się w obszarze nauki o polityce a w szczególności teorii stosunków międzynarodowych. Na treść monografii składają się sformowane układu logicznego, według cztery rozdziały o charakterze rozłącznym i zarazem dopełniającym. Są zatem funkcjonalne dla realizacji podjętego wyzwania badawczego. Poprzedzone zostały Wstępem, zwieńczone Zakończeniem oraz dopełnione Bibliografią, podsumowaniem w języku angielskim oraz indeksem nazwisk. Poszczególne rozdziały charakteryzują się zróżnicowaną objętością, nie rzutującą na wartość merytoryczną monografii. Najkrótszy z nich liczy 29 stron a najdłuższy 53.

Habilitant określił we Wstępie cele publikacji, sygnalizując potrzebę zmiany powierzchownego, stereotypowego interpretowania koncepcji realizmu w ujęciu Morgenthau, redukujące je do identyfikacji z makiawelicznym rozumieniem interesów politycznych i ich bezwzględnej realizacji w stosunkach międzynarodowych. Wskazuje, iż Morgenthau, wbrew potocznym opiniom nie kwestionuje znaczenia etyki w polityce zagranicznej państwa, a jedynie zachowuje dystans co do absolutyzowania warstwy aksjologicznej. W dorobku teorii re-

alizmu zauważyć też można, iż Morgenthau dostrzega istnienie i działalność organizacji międzynarodowych, lecz jest daleki od przeceniania ich roli. Akcentuje jednak, iż państwo jest jedynym podmiotem stosunków międzynarodowych dysponującym atrybutem suwerenności.

Habilitant przyjmuje także jako cel swoich rozważań kwestię znaczenia teorii realizmu formułowanej przez Hansa Joachima Morgenthaua dla charakteru i rozwoju przyjętego paradygmatu interpretacji stosunków międzynarodowych. Autor monografii zauważa, iż na przełomie XX i XXI wieku uległy modyfikacji zjawiska i procesy międzynarodowe zachodzące w środowisku, a rzutujące na politykę zagraniczną państwa, a których zmarły w 1980 roku Morgenthau nie był w stanie do końca przewidzieć. Dostrzegał natomiast ściśle powiązania między polityką wewnętrzną i zagraniczną państwa. Habilitant zwraca uwagę na uproszczone postrzeganie traktowania przez twórcę realizmu klasycznego potęgi państwa jako czynnika warunkującego skuteczność polityki zagranicznej. Akcentując znaczenie aspektów militarnych, nie zapomina ich zmienności i dynamice, ale także zauważa obecność uwarunkowań pozamilitarnych (np. jakość dyplomacji, spójność narodową, postrzeganie państwa przez środowisko międzynarodowe itp.)

Nie bez znaczenia pozostaje przyjęty przez Habilitanta cel rozprawy zmierzający do wskazania na zarówno aktualność niektórych założeń realizmu klasycznego, jak też te ich komponenty teoretyczne, które ulegają modyfikacji pod wpływem zmieniającego się układu sił w stosunkach międzynarodowych, ich dynamiki oraz ewolucji środowiska międzynarodowego. Powyższe okoliczności przyczyniły się do uformowania nowych ujęć w zakresie paradygmatu realistycznego a także krytycznych odniesień do koncepcji Morgenthaua.

Przyjętym celom rozprawy podporządkowana została jej struktura. Jej poszczególne rozdziały odnoszą się zarówno do analizy założeń realizmu klasycznego z uwzględnieniem interpretacji dotychczasowego powierzchownego i zredukowanego ich ujmowania. Rozdział I zawiera rekonstrukcję założeń realizmu politycznego w wersji Hansa Joachima Morgenthaua, wskazując na uwarunkowania omawianej koncepcji. W rozdziale następnym Habilitant koncentruje się na próbie odtworzenia projekcji ładu międzynarodowego uwzględniającego znaczenie etyki, a także roli odpowiedzialnego przywódcy politycznego. W rozdziale III zasygnalizowane zostały interpretacje realizmu politycznego uformowane na przełomie XX i XXI wieków, które to koncepcje, jak np. Kennetha Waltza, czy Johna Mearsheimera, nie są prostym podważaniem dorobku Morgenthaua, a eksponowaniem tych jej założeń które przybrały na znaczeniu wskutek postępującej ewolucji środowiska międzynarodowego. Szczególne znaczenie posiada rozdział ostatni, w którym Habilitant podjął próbę wskazania na aktualność założeń realizmu politycznego w warunkach dezintegracji ZSRR oraz dążeń Rosji do restytucji pozycji wielkomocarstwowej. Istotne miejsce zajmuje także sugestia dotycząca konieczności realistycznego oglądu rzeczywistości międzynarodowej w polityce zagranicznej.

We Wstępie zabrakło jednoznacznie określonych hipotez badawczych i towarzyszących im pytań badawczych. Mają one charakter dorozumiany na podstawie przyjętych celów monografii oraz rozbudowanej ich argumentacji.

Jako metodę badawczą Habilitant przyjął analizę spuścizny naukowej Hansa Joachima Morgenthaua, a także krytyczne podejścia kontynuatorów nurtu realistycznego, aktualizujące interpretację stosunków międzynarodowych i polityki zagranicznej państwa. Znalazły się także w obszarze zainteresowania Habilitanta stanowiska krytyczne wobec całości założeń podejścia realistycznego.

Wśród źródeł wykorzystanych przez Doktora Jacka Więclawskiego znalazły się najważniejsze publikacje Morgenthaua z zakresu teorii stosunków międzynarodowych i polityki zagranicznej. Do pominiętych prac twórcy realizmu zaliczyć wypada:

- 1/ *Politics In the twentieth century*, University of Chicago Press, 1962, 1971;
- 2/ *Human rights&foreign Policy*, New York: Council on Religion&International Affairs, c1979;

3/ *A new foreign policy for the United States*, New York, Published for the Council on Foreign Relations by F. A. Praeger [1969];

4/ *Peace, security, & the United Nations*, Freeport, N.Y., Books for Libraries Press [1973, c1946],

5/ *Dilemmas of politics*, Chicago : University of Chicago Press, 1958.

6/ *Truth and power, essays of a decade, 1960-70*, New York, Praeger [1970];

Już po śmierci Morgenthaua ukazała się zredagowana przezeń wraz z Kennethem Thompsonem publikacja *Principles & problems of international politics : selected Readings*, Lanham, Md. : University Press of America, 1982.

Wykorzystanie powyższych źródeł najprawdopodobniej nie zmieniłoby treści pracy i nie wpłynęłoby na zasadniczy kształt sformułowanych rozważań, mogłoby jednak okazać się przydatne dla rozszerzenia argumentacji dotyczącej weryfikacji dotychczasowej wiedzy o pełnym obrazie koncepcji realizmu autorstwa Hansa Joachima Morgenthaua.

Należy zatem uznać, iż przedłożona rozprawa habilitacyjna stanowi istotne osiągnięcie naukowo-badawcze. Jego istotność wynika z podjęcia trudu pełnej rekonstrukcji założeń realizmu politycznego w klasycznej wersji Hansa Joachima Morgenthaua. Oznacza to odejście od funkcjonującej w dotychczasowym obiegu uproszczonej, powierzchownej interpretacji omawianej teorii stosunków międzynarodowych, sprowadzającej realizm klasyczny do potocznego rozumienia potęgi i interesów politycznych. Prezentacja wielowymiarowości teorii Morgenthaua staje się tym samym atutem rozprawy Doktora Jacka Więclawskiego. Monografia wypełnia istotną lukę w badaniach teorii stosunków międzynarodowych. Posiada szczególne znaczenie eksplanacyjne. Zwraca też uwagę sugestia praktycznego zastosowania rozwiązań realizmu w polityce zagranicznej państwa, a zwłaszcza jest to wymóg odpowiedniego przygotowania ośrodków decyzyjnych państwa.

Konkluzja

Dorobek naukowo-badawczy Doktora Jacka Więclawskiego, w tym aktywność publikacyjna, także, a może zwłaszcza w czasopiśmiech wysoko punktowanych, wydawanych poza Polską, przygotowanych w wersji angielskiej sprawiły, iż Habilitant jest badaczem rozpoznawalnym w środowisku naukowym. Zauważalne i godne zaakcentowania jest uczestnictwo Habilitanta w konferencjach międzynarodowych, niejednokrotnie na zaproszenie organizatorów. Niewątpliwym atutem w postępowaniu awansowym jest przedłożona rozprawa poświęcona reinterpretacji założeń realizmu politycznego w wersji klasycznej Hansa Joachima Morgenthaua. Jak wskazano, Autor rozprawy, odchodzi od dotychczasowego jednostronnego i uproszczonego oglądu omawianej koncepcji. Jest to zatem istotny walor dysertacji, ale także jest świadectwem wysokiego poziomu przygotowania merytorycznego i metodologicznego Habilitanta. Jest też pierwszą, lub przynajmniej jedną z pierwszych, monografią w języku polskim i nieliczną w literaturze przedmiotu, poświęconą w całości realizmowi politycznemu w wersji Hansa Joachima Morgenthaua.

Powyższe uwagi upoważniają do sformułowania jednoznacznego wniosku, iż dorobek naukowy, organizacyjny i dydaktyczny Doktora Jacka Więclawskiego spełnia kryteria stawiane przez art. 16 ujednoliconej Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w dziedzinie sztuki. Tym samym rekomenduję nadanie Doktorowi Jackowi Więclawskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w zakresie nauki o polityce.

Prof. dr hab. Czesław Maj

Lublin, 2015-11-07